

Helmi perinnebiotoopit

Hanna Finne – Luonnonsuojeluyksikkö – Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
17.4.2024

Helmi- elinympäristö- ohjelma

2021-2030

- Ympäristöministeriön **Helmi-elin ympäristöohjelma vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta**

- Målet med miljöministeriets **Helmi-livsmiljöprogram** är att **stärka den biologiska mångfalden** i Finland

- Helmi-ohjelma käynnistettiin vuonna **2020** ja **jatkuu 2030 saakka**

- Helmi-programmet **startades år 2020** och **pågår fram till 2030**

- Helmi-ohjelmassa tartumme Suomen luonnon köyhtymisen suurimpaan suoraan syyhyn: **elin ympäristöjen vähenemiseen ja laadun heikkenemiseen**

- Inom Helmi-programmet tas det fasta på den största enskilda faktorn till minskningen av biodiversiteten – **minskningen och försämringen av livsmiljöer**

Tavoitteet

Parantaa perinne-
biotooppien laatua
kunnostamalla

Tavoite **26 000 ha**

Kunnostettu **3063 ha**

2023 **1079 ha**

Nostaa hoidossa olevia
perinnebiotooppien ala

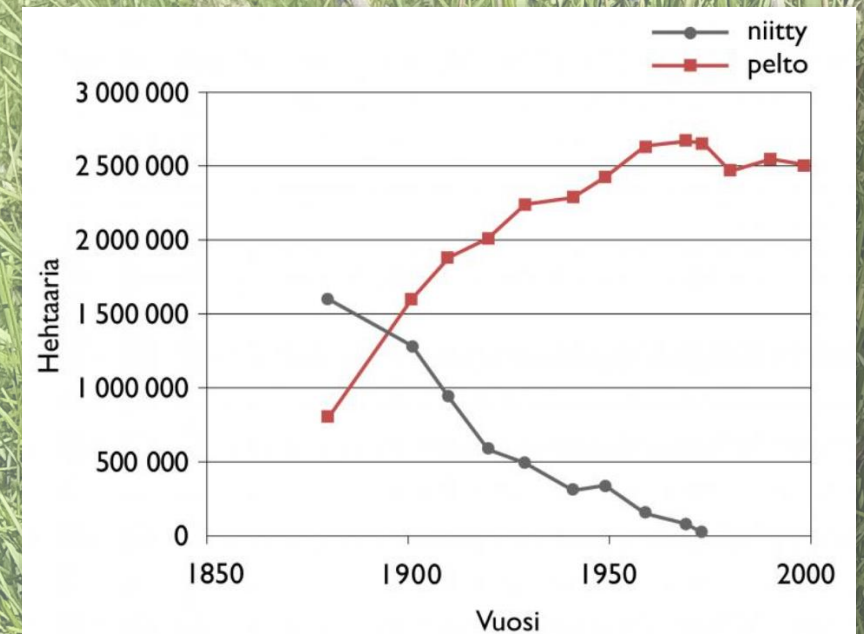
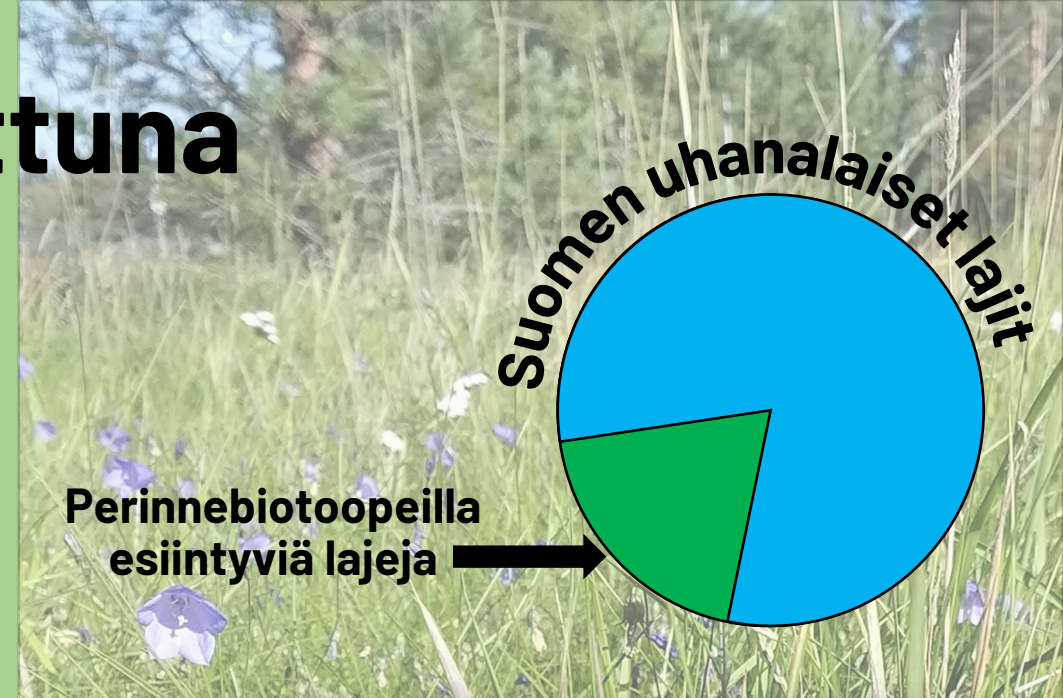
52 000 ha

Hoidossa 2022

35 946 ha

Perinnebiotoopit ovat uhattuna

- Niittyviljely on ollut tärkeä osa perinteistä maataloutta
- Maatalouden tehostuminen ja muuttuneet viljelytavat + asutus → murto-osa perinnebiotoopeista jäljellä
- Perinnebiotooppien määrä on vähentynyt yli 90% 1960-luvun pintaloista
- Kaikki luontotyytit uhattuna
 - Niityt, hakamaat ja metsälaitumet **äärimäisen uhanalaisia**
 - Nummet *erittäin uhanalaisia*
- Perinnebiotoopeilla tavataan lukuisia uhanalaisia lajeja

Niitty- ja peltoalan kehitys vuodesta 1880 alkaen. © Suomen ympäristökeskus (lähde: maataloustilastot ja Soinin 1974).

Perinnebiotooppien kunnostus

- Luonnonsuojelulain tuki perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon
- Helmessä tehdään pääosin kunnostustoimenpiteitä, mikä mahdollistaa jatkuvan hoidon (laiduntamisen)
 - Kunnostus kustannetaan pääasiassa kokonaan Helmi rahoilla
 - Keskitetään arvokkaille perinnebiotoopeille ja alueille joilta löytyy niittykasvillisuutta
 - Kohde on tällä hetkellä hoitamaton
 - Jatkuva hoito (laidunnus ja niitto) rahoitetaan vain poikkeustapauksissa -> rahoitetaan ympäristösopimuksen kautta
- Kaikki tarvittavat toimenpiteet toteutetaan, jotta aluetta voidaan laiduntaa
 - **Helmi-tuki myönnetään tavarana tai palveluna**- ELY-keskus hankkii
 - Kunnostus raivaukset
 - Aidan rakennus
 - Järviruo'on niitto tai murskaus
 - Suojapaikka eläimille
 - Muuta...
- Helmi kunnostustoimenpiteet oltava valmiina ennen ympäristösopimuskauden alkua (toimenpiteet valmiina 30.4 ja sopimuskausi alkaa 1.5)
 - Tapauskohtaisesti voidaan Helmi rahoituksella esim. hoitaa uhanalaisen lajin esiintymää tai tehdä ruovikon täydennysniitto ympäristösopimuskaudella

Helmi-kunnostusten eteneminen

ELY-keskus (tai MH) tekee aloitteen

Valitsee arvokkaat alueet

ELY-keskus selvittää maanomistajien kannan

ELY-keskus tekee maastokäynnin ja arvioi kohteen soveltuvuuden tukeen

ELY-keskus laatii tarvittaessa kunnostussuunnitelman

Tehdään Helmi-tuki hakemus

ELY-keskus tekee sopimuksen kaikkien osapuolien kanssa

ELY-keskus tekee tukipäätöksen *Tukea ei myönnetä*

Kunnostustoimet toteutetaan – ELY- keskus hankkii palvelut ja tavarat

Ympäristö

Alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus ▾

Kulttuuriympäristön hoito ▾

Luonnonsuojelu ▲

Korvauksen hakeminen rauhoitettujen lajien aiheuttamista vahingoista ja vahinkojen ennalta ehkäisemisestä

Kunta- ja Järjestö-Helmi

Luonnonsuojelulain tuki perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon

Vesivarojen käyttö ja hoito ▾

Ympäristönsuojelu ▾

Ympäristön tilan seuranta ▾

Ympäristötietoisuus ja -kasvatus ▾

Ympäristövastuualueen rahoitus ja avustukset

Ympäristöasioiden asiakaspalvelu

Luonnonsuojelulain tuki perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon

Vanhoja niittyjä, hakamaita ja metsälaitumia on mahdollista kunnostaa luonnonsuojelulain tuella. Tuki myönnetään peruskunnostuksiin, esimerkiksi laitumen aitaamiseen, puuston raivauksiin, tai vaikkapa kedon tai ruovikon niittoon. Tuen tavoitteena on palauttaa hoitoon arvokkaimmat perinnebiotooppimme ja laajentaa perinnebiotooppien pinta-alaa. Perinnebiotoopit ovat monipuolisinta luontoamme ja ne ovat tärkeitä elinympäristöjä monille lajeille.

Tämän sivun sisältö on luettavissa pdf-tiedostona myös koitansaamen, inarinsaamen ja pohjoissaamen kielisinä:

- Luáđsuõjjeemlää'jj tuárjjõs ä'rbvuõttbiotoopp kuddân teevvmõ'sše da háiddmõ'sše, pdf
 - Ooccmõš, pdf
- Luándusuõjälēmlaavá toorjá ärbivyehibiotoopij tivodem já tipšom várás, pdf
 - Ucâmuš, pdf

Helmi EPO ELY

- Laidunilmoitukset: [laidunpankki](#) + kuntien maaseututoimistot
- Kunnostustoimien kilpailutus: [hankintaportaali](#)
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus y-puoli:
 - Robin Sjöblom
 - Hanna Finne (50 %)
 - Victoria Snickars (20 %)
 - Johanna Mykkänen ja Jaan Höglund (perinnetoiminnan vastuuhenkilöt)
- Toimitaan Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-pohjanmaan alueilla

Kunnostuskohteet

- Kunnostutte moninaisia kohteita, esim:
 - Arvokkaita lintuvesiä kuten Maakannuskari, Kokkola
 - Arvokkaita lajikohteita kuten Hälsingöklinsen, Luoto (Suolayrtti)
 - Pieniä niitto kohteita kuten Käpylänmaa, Kauhajoki
 - Maisemallisesti merkittäviä tai alueellisesti arvokkaita alueita kuten Toholammin ja Hyypänjokilaakson kohteet

- Useita kohteita kunnostuksessa tai aloitetaan kunnostukseen lähiaikoina, esim:

- Petolahdenjokisuisto uusi haka, Maalahti
- Bysundets rantalidun, Korsnäs
- Vattungsgrundet, Luoto
- Miedon niitty, Kurikka

- Monia kohteita suunnittelussa

- **Uusia kohteita etsitään jatkuvasti!**

Suolayrtti

Anolanojan, Hyypänjokilaakso

Sanden Korsnäs

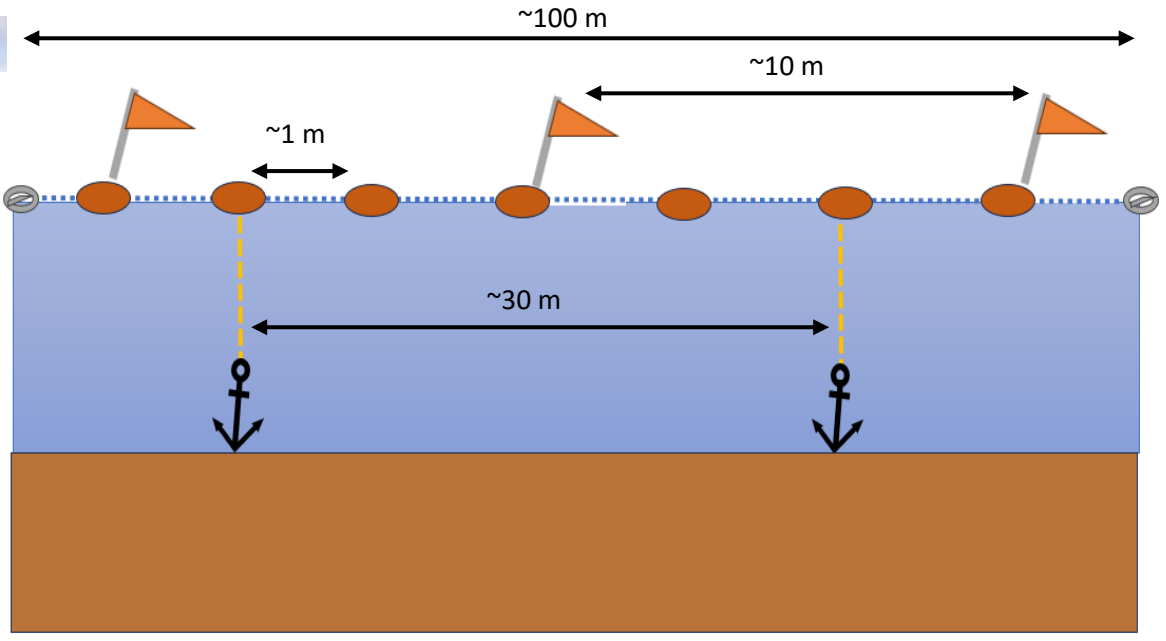
[LINKKI](#)

Kelluva petoaita

- Perinteinen petoturvallinen aita
 - Yhteistyössä riistakeskuksen kanssa
 - Rantaviiva märkä ja matala
 - **Kelluva petoaita**
 - Toimii pelotteena
 - Materiaalit
 - Kelluva köysi
 - Kohot
 - Pyydyslippumerkkejä
 - Ankkurit
 - Karbiinihakoja

Kuva/Bild: Maria Mannfolk

Kiitos!

Naturskyddsenheten

Robin Sjöblom

robin.sjoblom@ely-keskus.fi

0295 027 764

Hanna Finne

hanna.finne@ely-keskus.fi

0295 027 030